

به گه و ره دانانی خوی گه و ره و حوکمی نه وهی قسه ی پی ده لیت

[کردی - کوردی - kurdish]

عه بد و لعه زیز مه رزوق نه لطریری

وه رگێرانی: نیهاد جه لال حبیب الله

پیدا چونه وهی: پشتیوان سابیر عه زیز

2013 - 1434

IslamHouse.com

تعظيم الله تعالى وحكم شاتميه

« باللغة الكردية »

عبدالعزیز بن مرزوق الطریفی

ترجمة: نهاد جلال حبيب الله

مراجعة: بهشتیوان صابر عزیز

2013 - 1434

IslamHouse.com

به گه وره دانانی خوای گه وره و

حوکمی نه وهی قسه ی دهلیت

پیشه کی :

سوپاس و ستیایش بو خوای گه وره، سوپاسی شیواوی خوئی بیئت، سوپاسگوزاری ده بیم وهک به چیگه یاندنی فه رمانی خوئی، دانیش به وهدا ده نیم هموو دروستکراوان ناتوانن هیندهی گه وره یی خوئی گه وره بییه که ی بهرز راگرن چونکه زانستیان له و ناسته دا نیه ته واوی گه وره یی خوا بزائن.

صلوات و سلامی خوا ده نیمر بو سهر پیغه مبهری نه خوینده وار موحه ممه دی کوری عه بدولا (ﷺ).

پاشان :

یه کی له گه وره ترین نه و واجبانه ی له رووی عه قلی و له رووی نه قلیشه وه (واته بریاری قورنان و سوننه ت) واجبه، زانینن قه دری نه و خواجه یه که هموو بوونه وهر دان ده نین به په روره درگاریت نه ودا، هموو نه فسیکیش له خودی خویدا بری به لگه ی روونی هه ن که گه وره یی به ده بیینه ره که ی و شکومه ندی دروستکردن و داهینانی نیشان دده ن، جا ههر که س خوئی بو خوئی بگه ریته وه بو نه فسی خوئی و به وردی بروانیته خوئی و لئی ورد بیته وه نه وا قه دری په روره درگاری خوئی ده زانیت، خوای گه وره ده فه رموی: ﴿وَفِي أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾ [الذاریات ۲۱].

پیغه مبه ر نوو حیث به قه ومه که ی خوئی فه رموو: ﴿مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا (۱۳) وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا﴾ [نوح ۱۳-۱۴].

هر يهك له نيين عه بباس و مواهيد له ته فسيري نايه تي يه كه مدا ده فهرمون: (لا ترجون لله عظمة)^۱. هره وهها نيين عه بباس له و باره يه وه ته فسيري ده كات (بوچی خوی گه و ره به گه و ره دانانين به و جوړه شیواوی گه و ره دانايه تی)^۲.

پیغه مبه ر نووح قه و مه که ی خوی گه رانده وه بو رامن له نه فس و خودی خویمان تا بزائن خوا مافی هه یه به سه ریان ه وه، جا ته نها روانین بو نه فس و پیکه اته ی خودی مروّف به سه بو به گه و ره دانانانی خواو زانینی قه دری خوا، جا چ جای نه وه ی بروانیت ه هه موو دروستکراوانی خوا له ناسمانه کان و زه ویدا، خه لکی ته نها له به ر نه وه گه و ره یی خویان له به ر چا و نیه و له بیرین کردووه چونکه به بی رامن و وردبوونه وه سه یری دروستکراو دکانی خوا ده کهن، خوا ده فهرمویت: ﴿وَكَايْنٍ مِنْ آيَةِ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ﴾ [یوسف ۱۰۵].

بوّیه به لگه و نیشانه و موعیژه رکان سوودنابه خشن به و عه قلا نه ی که ده سته ردار بون و دلانی که بیناگا که وتون، ته نها که سیك خوا به گه و ره ده زانیت که بیبینیت یان به لگه کانی بیبینیت و سیفه ته کانی بزانیته، بوّیه نه و دلانه ی بیناگا و ده سته ردار بوون زور به کری قه دری خوا ده زانن و سه رکه شی ده نوینن و بیباوهر ده بن، ته نانه ت له وانه شه گالته یان بیت به خودا و قسه ی پی بلین، هه رکه سی چه نده بیناگا بیت له گه و ره یی خوا هینده ش له به رامبه ر خوا دا سه رکه شی ده نوینی، چه نده پیگه و قه درزانینی خوا له دلدا که م بیت هینده ش بروا پی نه بوونی و نکوولی کردن له حه قی خوا ده بیت، که سی لاوازیش هینده ی بیناگابون له لاوازیه که ی گویرایه لی ده کری، چه نده ش پیگه و قه دری له دلدا زور بیت هینده ش ده په رستری و به گه و ره داده نریت.

هه ر بوّیه بیباوهران بتیان ده په رستو بروایان به و خوایه نه بوو که نیسکه کان زیندوو ده کاته وه و ده یانکاته وه به مروّف، خوی گه و ره نه و ناته و او یه روون ده کاته وه و ده فهرمویت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاذْمَعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ

^۱ - الدر المنثور (۲۹۱-۲۹۰/۸).

^۲ - جامع البيان للطبري (۲۹۶/۲۳)، معالم التنزيل للبخاري (۱۰۶/۵).

اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِن يَسْلُبْهُمُ الذَّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ (۷۳) مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿﴾ [الحج ۷۳-۷۴].

له گه‌وره‌دانانی خوا بریتیه له: زانینی ناو و سیفه‌ته‌کانی خوی گه‌وره‌و رمان له به‌لگه‌و نیشانه‌کانی و ردبوونه‌وه له به‌لگه‌و به‌خششه‌کانی، چاو‌گی‌رانه‌وه‌یه‌ک به‌باری گه‌لانی رابردودوا و زانینی بار و سه‌ره‌نجامی راستگوو دروژن و باوه‌ردار و بیباوه‌ر.

هه‌روه‌ها زانینی شه‌ریعه‌تو فه‌رمان و ریگریه‌کانی خوی گه‌وره، به‌جیگه‌یاندنی نه‌وانه‌و کاریک‌ردنیان، نا نه‌وه‌یه‌ نیمان له دله‌کاندا زیندوو راده‌گری، نیمان گه‌رمی و گریکی هه‌یه، نه‌و گه‌رمیه‌ سارد هه‌لده‌گه‌ری و نه‌و گره‌ش ده‌کوژیته‌وه نه‌گه‌ر هات‌ونه‌و خواجه‌ی بروت پی هه‌یه فه‌رمانت پی بکات و توش به‌جیی نه‌گه‌یه‌نیت، ریگریت لی بکات له خراپه‌یه‌ک و توش لی دورنه‌گریت، هه‌ریویه‌ خوی گه‌وره‌ سه‌بارت به‌ به‌رزو گه‌وره‌ راگرتی حه‌ج و قوربانی کردن ده‌فه‌رمویت: ﴿ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظَمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَاْتَهَا مِنْ تَفْوَى الْقُلُوبِ﴾ [الحج ۳۲].

جا به‌رز راگرتی فه‌رمان و ریگریه‌کان به‌گه‌وره‌ دانانی برپارده‌ره‌که‌یه‌تی، به‌وه‌ش نکوئی له حه‌قی خوا دهرناکه‌وئی، هه‌رکاتیش بیباوه‌ری نکوئی و قسه‌وتن به‌رامبه‌ری هه‌بوو نه‌وا به‌ دنیاییه‌وه پیش نه‌وانه‌ به‌جینه‌گه‌یاندنی فه‌رمانی و دوورنه‌گرتن له ریگریه‌کانی و به‌سووکدانانی روویداوه.

لای هه‌ندی نه‌زان و نه‌فام که قه‌درو گه‌وره‌یی خوا نازنن قسه‌ وتن به‌ خوی گه‌وره‌ بلاوه، نه‌وانه‌ش پیشوه‌خته راهاتون به‌ به‌جینه‌گه‌یاندنی فه‌رمانی و دوورنه‌گرتن له ریگریه‌کانی، به‌تابیه‌ت له‌و جورانه‌ی وا قسه‌ به‌ خوا ده‌لین له شام و عیراق و هه‌ندی ولاتی نه‌فریقیدا هه‌ن، به‌ بری وشه و دهربرین وه‌سفی خوا ده‌که‌ن و ناوی ده‌به‌ن که باوه‌ردار ناتوانی بیانگریته‌وه بیان گوئیان لی بگری، له‌وانه‌شه‌ خه‌لکانی نه‌وانه‌ بلین که خویان به‌ باوه‌ردار ده‌زانن، چونکه‌ به‌ زمان شایه‌تومانیان هیناوه، یانته‌نانه‌ت هه‌ندی له‌وانه‌ نویژکه‌ر بنو شه‌یتان نه‌و کوفرانه‌ی له‌سه‌ر زمانیان راهینابی، زوریک له‌وانه‌ش هه‌ر واتاکه‌ی نازانن، مه‌به‌ستیشیان نیه‌ خوا به‌ که‌م سه‌یر بکه‌ن، واده‌زانن نه‌وانه‌ قسه‌ی سه‌رزاره‌کین و حسابیان بو‌ناکری، بو‌یه‌ به‌م هویه‌وه‌ شته‌که‌ به‌ ساده‌ ده‌گرن.

شتی له و جوړه پښووستی به روونکردنه وه نیه، چونکه مه ترسی و خرابیه که ی له بیرې دروستدا روون و دیاره، له هه مو شه ربعه ته ناسمانیه کانی شدا روون کراو ته وه، تا ریغوشکری شه یتان بیچرینن و خوی گه وړه به گه وړه دابننن، باسی خوا پاک راگرن له هه ر هه نه یه کی دهربرینی زمان، یان هه ر نیازیکی نه فس.

به کورتی ده نیم:

قسه وتن که بریتیه له هه ر قسه یان کرداریک که مه به ست پیی به که م دانانی خوا بیټ کوفره، موسلمانان له مه دا راجیایان نیه، نیتز نه و قسه وتنه به و پهری گانته پیکردنه وه بیټ یان به گانته وگه پی سه رزاره کی بیټ، یان به بیټاگایی و نه زانی بیټ، هیچ جیاوازیه ک نیه له نیازه کاندای چونکه رووکه شریاری له سه ر ددری.

راستی و واتای قسه وتن:

هه رچه که خه نك له عورفی خویناندا پیی ده نین قسه وتن یان گانته پیکردن یان به که م دانان نه وه له شه رعیشدا وایه، بویه خه نکی چون دیناسن له شه رعیشدا واهناسریت، وه ک نه فرت و سوو کایه تی و جنیوی پیس و ناماژهی خراب به دست (یان هه ر به شیکی جهسته)، هه روه ها نه و دهربرینه تاییه تیانه ی که خه نکی ناوچه یه کی دیاریکراو به کاری دینن و به سوو کایه تی و قسه وتن ناوړده ی ده کهن نه وه قسه وتنه با له ناوچه کانی تردا به قسه وتن ناوړد نه کړیت.

حوکمی قسه وتن به خوی گه وړه:

موسلمانان له مه دا یه کده ننگن که قسه وتن به خوی گه وړه کوفره، هه رکه سیش قسه بلیت به خوا ده بیټ بکوژریت، ته نها راجیایی نیوان موسلمانان له و باره یه وه له سه ر نه وویه نایا ته ویه که ی و مرده گیریت یان نا، نایا نه گه ر ته وویه کرد ته ویه که ی هوکاره بو نه کوشتنی یان نا؟ نه مه ش دوو رای دیاری زانایانی له سه ره.

قسهوتن و سووکایه تی کردن نه گه وره ترین نازاردانه کانه ، خوی گه وره دهفه رمویت: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا (٥٧) وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ [الأحزاب ٥٧-٥٨].

نازاردانی خوا مه بهست پیی نه وه نیه زیان به خوا بگات ، نازاردان دوو جوړه: نازاریک زیان دهگه یه نیت ، نازاریک زیان ناگه یه نیت ، خوی گه وره هیچ شتیک زیانی پی ناگه یه نیت.

له فه رمووه دی قودسیدا هاتووه خوی گه وره دهفه رمویت: « يا عبادي انکم لن تبغوا ضري فترضوني »^٢، نهی به بنده کانه نپوه هرگیز ناگه ن به زیانی مندا تا بتوانن زیانم پی بگه یه نن .

خوی گه وره نه فرینی دنیاو دواروژی کردووه نه و کهسه ی که نازاری ددات ، نه فرینیش درکردن و دوورخستن هوی به نده یه نه رهحه تی خوا ، نه یه ته که به لگه یه نه سه ر نه وه ی نه هه ردو دنیا دا دوورده خریت ه وه نه رهحه تی خوا ، ته نه ا که سی بیبا و پریش نه هه ردو رهحه تی دنیا یی و دواروژی خوا دوورده خریت ه وه ، نه مهش جوانتر درده که ویت کاتی ده بینن خوی گه وره دواتر باسی نه و کهسه دهکات که نازاری باوهرداران ددات دووری ناخاته وه نه هه ردو دنیا که دا ، چونکه خه لکی ته نه ا به نازاردانی یه کدی به هوی قسه و نه فرین کردن نه یه ک و نه سه ر خویندن یه کدی به کافر نه ژمار ناکرین ، به لکو نه گه ر نه وه به لگه یه کی نه سه ر نه بیت نه وه بوهتان و تاوانیکی روونه .

پاشان خوی گه وره باسی نه وه ی کردووه هه رکهس نازاری بدات سزایه کی موهینی بو ناماده کردووه ، نه و سزایهش نه قورناندان ته نه ا بهرامبه ر به وانه باسکراوه که بهرامبه ر حه قی خوا کوفرانه دهکن .

^٢ - رواه مسلم (٢٥٧٧).

قسه‌وتن به خوا کوفریکه له سه‌روو هه‌موو کوفره‌کانه‌وه، به‌ئکو له سه‌روو کوفری
 بته‌پرستانه‌وه‌یه، چونکه نه‌وان له‌بهر به‌گه‌وره‌دانانی خوا بته‌کانیان ده‌پرست، به‌رده‌کانیان
 به‌رزاده‌گرتن تا له‌گه‌ل خوا یه‌کسان بن، هه‌ر بۆیه بته‌پرستان له رۆژی دواییدا پاش چوونه
 دۆزه‌خ ده‌لێن: ﴿تَاللّٰهِ اِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ (۹۷) اِذْ نُسَوِّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾
 [الشعراء ۹۷-۹۸].

نه‌وانه به‌رده‌کانیان به‌رز راده‌گرتن تا له ناست خوادا دا‌بان‌بێن، نه‌ک خوا به‌نزم سه‌یر
 بکه‌ن تا دا‌بیه‌زیننه ناستی به‌رد، بۆیه به‌بانگه‌شه‌ی خۆیان به‌گه‌وره‌سه‌یرکردنی به‌ردیان له‌بهر
 به‌گه‌وره‌سه‌یرکردنی خوا بوو، به‌لام نه‌وه‌کسه‌ی قسه‌ به‌ خوا ده‌لێت نه‌وه له دیدی خۆیه‌وه خوا
 دینیته‌ خوار ناستی به‌رد، بی‌باوه‌ران به‌ گائته‌یشه‌وه قسه‌یان نه‌ده‌وت به‌ خواوه‌نده‌کانیان،
 چونکه به‌گه‌وره‌ته‌ماشایان ده‌کردن، هه‌ر بۆیه هه‌ر که‌شیش قسه‌ی به‌ خواوه‌نده‌کانیان ویتایه
 نه‌وانیش قسه‌یان پێ ده‌وت.

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌یت: ﴿وَلَا تَسْبُوا الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ فَيَسْبُوا اللّٰهَ عَدُوًّا بَغْیْرِ
 عِلْمٍ﴾ [الأنعام ۱۰۸]. له‌گه‌ل نه‌وه‌ی بی‌باوه‌ران کافر بوون به‌لام خوای گه‌وره رێی نه‌دا به
 پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی قسه‌ بلێن به‌ بته‌کانیان تا به‌هۆی مله‌جیریان تووشی کوفریکی گه‌وره‌تر نه‌بن
 که نه‌ویش قسه‌وتنه به‌ خوای موحه‌مه‌د.

هه‌ندی ده‌رپینی قسه‌وتن به‌ خوای گه‌وره زۆر گه‌وره‌تره له‌ مله‌وری، چونکه که‌سی مله‌ور
 نکوونی ده‌کات له‌ بوونی په‌روه‌ر‌داگر و به‌دییه‌نه‌ریک، قسه‌ی سه‌ر زاریشی نه‌وه‌یه نه‌گه‌ر بۆم
 به‌سه‌لی خوا هه‌یه به‌گه‌وره سه‌یری ده‌که‌م.

به‌لام نه‌وه‌ی بپوای هه‌یه به‌ خوای گه‌وره بوونی خوای لا چه‌سپاوه که‌چی قسه‌ی پێ ده‌لێت،
 نه‌مه مله‌جیره‌و سنووربه‌زینییه‌کی به‌رچاو‌تره.

دانانی بتیک له‌ خاکی موسلمانان و ته‌واف کردنی و په‌رستن و سه‌ردانکردنی و سوچه‌ بۆ
 بردنی و به‌ به‌رکات دانانی لای خوای گه‌وره ناسانه‌ نه‌وه‌ی به‌ ناشکرا له‌ شه‌قام و بازارو کۆلان
 و شوینانی نه‌وولاته‌دا قسه‌ بوتری به‌ خوا، چونکه به‌ ناشکرا قسه‌ پێ‌وتنی سه‌خت‌تره له‌ دانانی

بت له ناست خوادا، هرچه نده نه و دوانه هردووکیان کوفرن، به لام که سی موشریک خوا به گوره تماشا دهکات به لام که سی قسه ده نیت به خوا به که سهیری خوا دهکات، په نا به خوا له شتی وا.

هرودها نه و قسه و تنه له خاکیکدا بلاوینته وه زور خراپتره له بلاووننه وی زیناو ره و ابوونی زینا تیبایدا، خراپتره له داوین پیسیه که ی قهومی نووت پیغه مبهرو به ره و ادانانیسی، چونکه کوفری به جه لال دانانی داوین پیسیه کان کوفری که که نکوئی به له یاسایه که له یاساکانی خوا و سوکایه تیه به فه رمانی له فه رمانه کانی خوا، به لام قسه و تن به خوا کوفری که که هؤکاره که ی کوفرکردنه به رامبه ر به خودی خوی گه و ره به که م دانانی، هرچه نده نه و دوانه هردووکیان وفرن به لام نه مبه ریان زور خراپتر و سه ختتره، کوفر چند پله یه کی به ره و خواره وه ک چون نیمان چند پله یه کی به ره و سه ره.

کاتی خوی گه و ره باسی مه سیحیه کان دهکات که کوفر ده کن به رامبه ری له به رنه و وی ده نین خوا مندانی هه یه، باسی تاوانه که بیان دهکات و ده یخاته رو که چی کاریگه ریه کی گه و ره و خراپی هه یه و کاره که بیان له هی نه ستیره په رستان و بتپه رستان خراپتره، خوا ده فه رمویت: ﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا﴾ (۸۸) لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا (۸۹) تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشُقُ الْأَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا (۹۰) أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا (۹۱) وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا (۹۲) إِنَّ كُلَّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتَى الرَّحْمَنِ عَبْدًا (۹۳) لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا (۹۴) وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا ﴿ [مريم ۸۸-۹۵].

چونکه دانانی مندال بو خودا دانانی که مبه یه بو خودا قسه پی و تنیه تی، نه و هوش خراپتره له و وی نه گه رها و نه یان بو خوا دابنایه و گه له خویان به رستایه، نه وکات دروستکرا و یکیان به رز راده گرت و وه که به گه و ره دانانی خوا نه ویشیان به گه و ره داده نا، به لام دانانی مندال بو خوا شوبه اندنی خوی به دروستکرا و کانه وه، دابه زانندی ریزی خوا بو ناست دروستکرا و زور خراپتره له به رزراگرتنی ریزی دروستکرا و له ناست خوادا.

قسه‌وتن به‌خوا پیچه‌وانه‌ی نیمانی ناخ و رووکاریشه، پیچه‌وانه‌ی قسه‌ی دله، نه‌و قسه‌ی دل که به‌راست دانانی خوییه و بروابوونه به‌بوونی و شیاو‌بوونی به‌به‌نایه‌تی بوی، هه‌روه‌ها پیچه‌وانه‌ی کاری دله، نه‌و کاری که بریتیه له خوش‌و‌یستی خوا و به‌رزراگرتتی، به‌راستی ناکری بانگه‌ش‌ی نه‌وه بکه‌یت که‌سی به‌گه‌روه سه‌یر ده‌که‌یت و قسه‌ی‌شی پی بلیت، بو نمونه که‌سیک بانگه‌ش‌ی نه‌وه بکات دایک و باوکی خوی خوش‌ده‌ویت و به‌گه‌وره رایانده‌گریت، که‌چی قه‌سیان پی بلیت و گانته‌یان پی بکات نه‌وه له‌و بانگه‌ش‌یدا دروی کردووه.

به‌همان شیوه‌ش قسه‌وتن به‌خوای گه‌وره بروابوونی رووکه‌ش بو خوا هه‌لده‌وه‌شینیت‌ه‌وه که بریتیه له‌و وته‌و کردار.

یه‌کده‌نگی زانایان له‌سه‌ر کافر‌بوونی نه‌وه‌ی قسه‌ ده‌لیت به‌خوا

زانایانی هه‌مو نه‌و مه‌زه‌بان‌ه‌ی ده‌لین نیمان بریتیه له‌و ته‌و کرداریش، له‌سه‌ر نه‌وه کوک و یه‌کده‌نگن که قسه‌وتن به‌خوای‌گه‌وره کوفره و هیج گوی نادریت به‌و بیان‌ووانه‌ی که‌سی قسه‌بیزه‌هر جوهره قسه‌یه‌کی وتبی یان به‌که‌م دانانی راشکاوانه بیت.

حەرب له موحاهیده‌وه هیناویه‌تی له عومه‌روه (ﷺ) که فه‌رموویه‌تی (هه‌ر که‌س قسه‌ی وت به‌خوا یان به‌یه‌کیک له پیغه‌مبه‌ران نه‌وا بیکوژن).^۴

له‌یپ له موحاهید له نین عه‌ب‌باس‌وه هیناویه‌تی ده‌لیت: (هه‌ر موسلمان قسه‌ بلیت به‌خوا یان به‌یه‌کیک له پیغه‌مبه‌ران نه‌وه پیغه‌مبه‌ری خوی به‌درو خستوه‌ته‌وه و کاره‌که‌ی مورته‌د بوونه‌ویه، داوای ته‌ویه‌ی ئی ده‌گریت، نه‌گه‌ر ته‌ویه‌ی کرد باشه، نه‌گه‌رنا ده‌کوژریت، هه‌ر به‌لین پیدراوی مله‌جیره‌ی کرد و قسه‌ی وت به‌خوا یان به‌یه‌کیک له پیغه‌مبه‌ران یان نه‌وه‌ی به‌ناشکرا کرد نه‌وه به‌ئینه‌که‌ی هه‌لوه‌شاندوه‌ته‌وه و بیکوژن).^۵

^۴ - الصارم المسلول (ص ۱۰۲).

^۵ - الصارم المسلول (ص ۲۰۱).

پرسیار کرا له نیمامی نه حمهد سه بارهت بهو که سهی قسه ده نیت به خوی گه وره، له وه لاما وتی (نهوه مورته دهو ددریت له گهردی)، وهك چون عه بدولای کوری له (مسائل ده که ییدا لیوهی گپراوته وه).⁶

چه ندین کهس یه کدهنگی زانایانیا ن هیناوه سه بارهت به کافر بوونی نهوهی قسه ده نیت به خواو شیابوونی کوشتنی:

نیین راههویه ده نیت موسلمانان یه کدهنگن له سه ره نهوهی هر کهس قسه بلیت به خوا یان به پیغه مبه ره که ی یان به شی نهوهی بو دابه زیوه که نار بخات یان یه کیکله پیغه مبه ران بکوژیت نهوا بهو کارهی بیباور ده نیت با ته نانهت دانیش بنیت به وهدا که خوی گه وره داییه زاندووه).⁷

قازی عیاز ده نیت هیچ راجیایه کنیه هر موسلمانیک قسه بلیت به خوا نهوه کافر بووهو خوینی حه لاه).⁸

نیین حزمه و کهسانی تریش یه کدهنگی زانایانیا ن لهو بارهوه هیناوه که رای زانایانیک ی نهو بارهوه هیناوه که نهو که سه به کافر ده زانن قسه بلیت به خوا وهك نیین نه بی زهیدی قهیره وانی و نیین قودامه و زانایانی تر.⁹

بهو جوړه هه موو زانایان یه کدهنگن له سه ره نهوهی قسه ده نیت به خوا و بیانووی لی قبول ناکن، چونکه کامه ی عه قلی زور که مه قسه وتن له شتیتر جیا ده کاته وه، وه سف و له دژ خویندن جیاده کاته وه، به لآم به راستی نه وانه راهاتون به سنور به زینی له ناست خواد.

پرسیار کرا له نیین نه بی زهیدی قهیره وانی مایکی سه بارهت به که سیك که نه فرینی کردووه له که سیك و له گه لیشیدا نه فرینی کردووه له خوا، دواتر بیا وه که پوزشی هیناوه ته وهو وتوو یه تی من ویستووه نه فرین له شهیتان بکه م به لآم زمانم نه بیبیکاهوه هه لآم وتووه، له

⁶ -ص ۴۳۱.

⁷ - التمهید لابن عبد البر (۲۲۶/۴) و الإستنکار لابن عبد البر (۱۰۰/۲).

⁸ - الشفا (۲۷۰/۲).

⁹ - المحلی لابن حزم (۴۱۱/۱۱)، المغنی لابن قدامة (۳۳/۹)، الصارم المسلول لابن تیمیة (ص ۵۱۲)، الفروع لابن مفلح (۱۶۲/۶)، الإنصاف للمرداوی (۳۲۶/۱۰)، التاج والإکلیل للمواق (۲۸۸/۶).

وهلامدا ئېين ئەبى زەيد وتى(ئەو كەسە بە رووكەشى كافربوونى دەكوژرئت و بيانووهكەى قىبول
ناكرئت ئىتر بۇ گائتەكەپ وتبئىتى يان بە جددى وتبئىتى).^{۱۰}

بەجوۆره هەموو زانايان و دادوهران بە پىنى هەر چوار مەزەبەكەو مەزەبى زاھرىش
فەتوايان داو بە حوكم لەسەر رووكەشو ئەچوونەتە سنوورى ناخى كەسەكان، با ئەو قەسبىژە
بانگەشەى ئەوھشى كردبئت ئەوھى ئە ناخىدا بووھ شتىكى تر بووھ.

جا ئەگەر زانايان لەبەر بانگەشەى ئەوھى ئە ناخدايە رووكەشى رووداوھكان لەكاربەخەن
ئەوا هەموو ناوھ شەرىعى و حوكم و سزاكان لەكاردەكەون، ئىتر ماف و كەرامەتەكان دەبەزئىرئىن و
موسلمان لە بئىماوھ و بياوھردار ئە دووروو جودا ناكرئتەوھ، ئىتر دىن و دنيا دەبووھ گەمەى سەر
زارى گەمژەكان و بووكە ئەى دەستى دل ئە خووشان.

قەسەوتن بە خوا كوفرە با بە مەبەستى كوفرئش ئەوترى

قەسەوتن بە خوا كوفرەو ئەوھش راجىيائى لەسەر نىھ، مەبەست ئەبوون ئە كوفرکردنەكەش
حسابى بۇ ناكرئت، چونكە ئەوھ خراپە نواندنە بەرامبەر بە مافى خوا.

ئەو پۇزۇش هئنانەوھش ئەزانى ئەو كەسانەىھ، تەنھا جەھمى كورى صەفوان و لادەرانى
مورجىئەن ئەوھ دەئىن كە ئىمان بەراست دانائە و مەعرىفەى قەلبىيە، ئىتر نازان كە ئىمان
برئىتئە ئە قەسوگوفتارىش، واتە قەسى زمان و دل و كارپئىكردنى دل و جەستە.

مورجىئەكان پئىيان وايە كردارى رووكەش سەلئەئەرى ئىمان نىھ بۇيە تەنھا دەبئت
بگە پئىتەوھ بۇ دئى.

بەلام ئە راستىدا ئىمان برئىتئە ئە رووكەش و ناخىش، هەردووكان بۇ سەلماندى ئىمان
تەواوكەرى يەكترن، بە كە نارخستنى يەكئىكان هەموو ئىمان كە نار دەخرى.

^{۱۰} - الشفا لعیاض (۱۷۱/۲).

ههروهك نهوهی نیه‌تی کوفری هه‌بی نهوه کافر ده‌بیّت با به زمانیش نه‌یوتبی و به کرداریش نه‌یکردبی، هه‌روه‌ها به وتنیشی کافر ده‌بی با به دئیش نیه‌تی نه‌بی و به کرداریش نه‌یکردبیّت، هه‌رکه‌شیش کوفریک بکات کافر ده‌بیّت با له دئه‌وه نیه‌تی نهوهی نه‌بوویّت و به زمانیش نه‌یوتبی.

ئه‌گه‌ر که‌سیک به جه‌سته تاوانیکی کرد له‌سه‌ر حساب ده‌کری و شاراوهی مه‌سه‌له‌که‌ش داده‌نری بو‌خوای گه‌وره، مه‌رج نیه هه‌رکه‌س له‌به‌ر کوفریکی رووکه‌شی حوکمی کوفری ده‌دریّت لای خوا له ناخیشدا کافر بیّت، نه‌وانه‌ی په‌یوه‌ست به ناخن داده‌نریّت بو‌خوا و نه‌وانه‌ش رووکه‌ش به‌نده له دنیا‌دا کاریان پی ده‌کات.

خوای گه‌وره وکمی کوفری نهوهی داوه که گائته ده‌کات به خوا و به کتیبه‌که‌ی و پیغه‌مبه‌ره‌که‌ی و بیانووی نهوهی لی قبول نه‌کردوو که به‌جددی نه‌بووه، وهک ده‌فه‌رمویّت:

﴿وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخْوُسُ وَتَلَعَبٌ قُلُّ أِبَالِهٖ وَآيَاتِهٖ وَرَسُولِهٖ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ (٦٥) لَا تَعْتَدُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنْ نَعْفُ عَنْ طَآئِفَةٍ مِنْكُمْ نُعَذِّبْ طَآئِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ [التوبة ٦٥-٦٦].

عه‌قل ناماژه به‌وه ده‌دات خه‌لکی له دنیا‌دا رووکه‌شیان له‌سه‌ر حساب ده‌کری، قبول نا‌کریّت تو‌مه‌تی زینا بده‌نه پال یه‌کدی، هه‌روهک قبول نا‌کری قسه و نه‌فرین به ده‌سه‌لاتدار بو‌تری، جا هه‌رکه‌س بیانووی نهوه به‌یئیته‌وه که نیه‌تی نهوه نه‌بووه نهوه خوای گه‌وره فه‌رمانی کردوو به په‌یره‌وی سزا له‌سه‌ر نهوهی بی به‌لگه تو‌مه‌ت هه‌لده‌به‌ستی هه‌شتا جه‌لده‌ی لی بدری، بیانووی گائته‌گه پیش بوول نا‌کریّت.

هه‌روه‌ها ده‌سه‌لاتدار شان و شکوی نامینی نه‌گه‌ری ب‌دات گائته به خو‌ی و نابرووی بکریّت، بو‌یه ده‌بیئیت نهوه که‌سه‌نه ته‌می ده‌کات چ به گائته بیّت یان به جددیان بو‌بیّت، له‌و باره‌شه‌وه که رووکه‌ش بو‌حوکمدان و مرده‌گیریت چه‌ن‌دین ده‌ق هه‌ن که له کو‌تا نایه‌ن.

له فهرموودهی سه حیجدا له نه بووهورهیرهوه هاتووه دهئیت پیغه مبهرا (ﷺ) فهرمووی (ان العبد لیتکلم بکلمه من سخگ الله لا یلقى لها بالا یهوی بها فی جهنم سبعین خریفاً)،^{۱۱} (به بنده هه یه قسه یه که دهکات که توورهیی خوی به ده مهوه یه، گوئی نیه له و قسه و به سه ختی ناگریت، که چی جهتا پاییز پی ده خریته دوزه خ).

بویه خوی گه و ره سزای له سهر واجب کردووه نه و بیانووهی لی قبوونه کردووه که قسه که ی به سه خت نه گرتووه، چونکه هیچ له قسه که ی ورد نه بوه ته وه، نه گهر نا نه گهر که میک لی ورد بیوایه ته وه نه وه سووکی و ناشیرینی نه و قسه ی بو دهرده که وت.

ههروه ها له فهرمووده که ی بیلالی کوری جارپدا هاتووه که پیغه مبهرا (ﷺ) فهرمووی ته ی: «وان أحدکم لیتکلم بالکلمه ما یظن أن تبلغ ما بلغت، فیکتب الله علیه بها سخطه إلى یوم یلقاه»^{۱۲} (که ستان هه یه قسه یه که دهکات گومان نابات بگاته نه و ناسته ی که گه یشتووه، خوی گه و رهش به وه تووره یی خوی له سهر ده نووسی تا نه و روژه ی پیی ده گاته وه).

جا پۆش و بیانووی که سیک سه بارت به وه ی قسه و نه فرین وتنی به خوی گه و ره سه زاره که یه و زمانی پیی راهاتووه نه گهر نا مه بهستی نیه خوا به که م بزانیت یان سوو کایه تی بکات، نه وه بیانووی که که شهیتان دهیداته ده ست مروّف تا له سهر کوفره که ی بیه یلیته وه و دل نرامیشی بکات به رامبه ر به و سته مه ی له خوی کردووه به رامبه ر مافی خوا، شهیتان که س تووشی کوفر ناکات مه گهر نه وه ی به دوایدا دنارامیه کی بو بخاته روو به گومانی عه قلی خه یالووی و گومانی لاوازی شه رع ی که له سهر هیچ بنه مایه کی تیگه یشتنی دروستی دوور له ناره زووبازی خوی نه گرتووه.

له و هه ئه که تانندن و گومان به خشیانه ی شهیتان بو مروّف بریتیه له وه ی نازار و خه می نه نجامدانی کوفرو تاوانی که سیک لا بیات به نه نجامدانی چه ند پهرستشیک تا به وه ناهی تاوانه که ی و نازاری له دلی که سی تاوانباردا بسریته وه، بو نموونه نه و که سه ی قسه دهئیت

^{۱۱} - صحیح البخاری (۶۴۷۸)، رواه مسلم مختصراً (۲۹۸۸).

^{۱۲} - مسند أحمد بن حنبل، الرقم ۱۰۸۵۲، صحیح ابن حبان، الرقم ۲۸۰.

به‌خو شه‌یتان وا رازی ده‌کات گویاه نه‌و شایه‌تومانی هیناوه‌و چاکه‌ی کردووه نه‌گه‌ل دایک ویاوکی و نه‌وانه‌شه بلیت نویژه‌کان به‌جی ده‌گه‌یه‌نیت.

بیباوه‌رانی عمره‌بیش نه‌مه‌ککه‌ و ابوون، نه‌وان هاوه‌لانیان بو‌خوا داده‌نا و بتیان نه‌بری خوا ده‌په‌رست، به‌لام به‌وه‌ خویمان دنخوش ده‌کرد که نه‌وان ناو دده‌ن به‌ حاجیان و مه‌سجید و لحه‌رام ناوه‌دان ده‌که‌ نه‌وه‌و که‌عبه‌ به‌رگپوش ده‌کن، به‌لام نه‌وانه‌ لای خوا سوودی پی‌ نه‌ده‌گه‌ یاندن، چونکه‌ هاوه‌ل دانان بو‌خوا ناگونجی نه‌گه‌ل به‌گه‌وره‌دانانی خوادا، نه‌وان به‌یتونه‌رامیان به‌رزاده‌گرت که‌چی کوفریان به‌رامبه‌ر به‌خوای نه‌و به‌یته‌ نیشان دهدا، جا که‌عبه‌ نه‌به‌ر خوای که‌عبه‌ به‌رزاده‌گیری نه‌ک خوا نه‌به‌ر که‌عبه‌ به‌رز راگیری، خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمویت: ﴿أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ [التوبة ١٩].

زورجار نیمانی که‌سیک ته‌نها بانگه‌شه‌یه‌که‌ نه‌به‌ر نه‌وه‌ی شتی وا ده‌کات نه‌گه‌ل نه‌و نیمانه‌دا ناگونجی، خوا ده‌فه‌رمویت: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ﴾ [البقرة ٨].

بویه بانگه‌شه‌ی به‌گه‌وره‌دانانی خوای گه‌وره‌ و وتنی شایه‌تومان ناگونجیت نه‌گه‌ل قسه‌وتن به‌خوا و گانته‌ پی‌کردنی.

سزادانی نه‌وه‌ی قسه‌ ده‌نیت به‌خوا

زانایان نه‌سه‌ر نه‌وه‌ یه‌کده‌نگن هه‌ر که‌س قسه‌ بلیت به‌خوا نه‌وا به‌ بیباوه‌ری ده‌کوژریت و پاش کوشته‌کشی حوکی موسلمانان نایگریته‌وه‌ وه‌ک شوردن و نویژ نه‌سه‌رکردن و کفن و نه‌سپه‌رده‌کردن و نزا بو‌کردنی، زانایان بییان وایه نویژی نه‌سه‌رناکری و ناشوردی و کفن ناگریت و نه‌گورستانی موسلمانانیشدا نه‌سپه‌رده‌ناکری، دروستیش نیه‌ نزای بو‌بکریت چونکه‌ نه‌موسلمانان نه‌بووه‌.

زانایان راجیان سه بارهت به قبوونبوونی تهویهی نه گهر تهویهی کرد له وته یان کرداری خراپی بهرامبره به مافی خوی گه وره. نایا پیشتر داوای تهویه کردنی لیده کربیت یان ده کوژریت و له دنیا دا گوئی ناگیریت له تهویه که ی و له روژی دوا پیدا خوا بریار له سهر ناخی ده دات. له م بواره دا دوو رای جی باواز و دیار هن:

رای یه که م: پیی وایه تهویهی قبوون ناکری و پیویسته بی نه وهی داوای تهویهی لی بکری بکوژی، تهویه کردنی بی بو روژی دوا بی ده بیت لای خوی گه وره، نه مه رای دیاری جه نه بیه کان و ژماره یه کی تری فیهنناسانی تری دهر وهی جه نه بیه کانه، وهک پیشتریش باس مان کرد نیین عه بیاس و عومهری کوری خه تتاب و که سانیکی تریش نه و رایه یان هه بووه، رای ناسراو و بلاوی نه حمهدی کوری جه نه بیه لیشه.

هۆکاری نه م بریاره:

چونکه تهویه نابینه سره ووه بو تاوانی روو که ش و بهرچاو، ههروه ها خرا پی ی ناسانکاری بو قسه و تن به خوی گه وره و گالته پیکردنی لای خه نک لانبات، به قبوون کردنی تهویه که ی ناسانکاری دیته نارا بو خه نکتا نه و تاوانه گه وره به ساکار بگرن، نه گهریش که و تنه بهر گورزی دسه لات به روو که ش تهویه دهنوینن و رزگاریان ده بیت، نه مه ش سوو ککردنی باری کو فر کردنه و نه و شته یان لا ناسان ده کات، به نکو سزاکان دانراون تا تاوانبار ته می بکریو پاک بکریته وه و بهر به ستیش بیت بو هسانی تر تا نه و تاوانه نه که ن یان هاوشیوهی نه و هه نه نه ئین، قبوون کردنی تویه ش نه و دوو مه به سته ی سزادان له کار ده خات.

رای دووم: پییان وایه پیشتر داوای تهویهی لی بکریت و نه گهر تهویهی کرد له کو فره که ی تویه که ی قبوون بکریت نه گهر راستگویی لی به دیکرا و به ئینی دا تاوانی وا دووباره نه کات وه، نه مه ش رای جمهوری فیهنناسانه.

هۆکاری قبوون کردنی تهویه:

قسه و تن به خوا کو فره و تهویه کردنی کافر له هه موو کو فریک قبوونگراوه وهک بیباوه ران ویتپه رستان و ملهوران که موسلمان دهن، موسلمان بوونه که یان رابردوو دهر سرتیه وه، خوا تهویه ی هه رکس وهرده گریت که خوی بیه ویت، سنووریه ئینی له ناست خوادا مافی خوی و خوی گه وره ش

لِيُخْشِبُوونِي هه بئووه بۆ ئه وهدى به قسه و تن به خواى گه و ره سته مى له خوى كرد و وه و ته و به دى هه موو ها و هل دانه ريكيشى قبوول كرد و وه .

ئهمه پيچه وانه دى قسه و تنه به پيغه مبه رى خوا ، چونكه ئه وه مافيكه ده بئيت و مر بگير ته وه چونكه پيغه مبه رى خوا (ﷺ) به هوى وه فاته وه و زيند و ونه بوونى له هه موو كه س خوش نايبت كه قسه دى پى بليت .

بنه رته ئى ئه مه ش ئه وديه مافى گه و ردى و مر بگير ته وه و قسه و تن به پيغه مبه رى خوا كو فر و ه ئه ودى قسه دى پى بلى ده بئيت له به رمابه ر ئه وهدا بكوژر ئيت .

پاشان قسه و تن به پيغه مبه رى خوا (ﷺ) كارد ه كاته سه ر پله و پايه دى لاي خه لك و پيگه دى له دله كاندا لاواز ده كات ، به پيچه وانه دى قسه و تن به خوا چونكه ئه ودى قسه ده بئيت به خوا ته نها زيان به خو ده گه يه نيت .

حەق وایە

هه ر كه س قسه بليت به خواى گه و ره ده بئيت بكوژر ئى دا و اى ته و به دى ئى نه كر ئيت ، ته و به كه دى له ناخيدا بۆ لاي خوا ده بئيت و خوا گه و ره ش به داد په ر و ردى خوى يان به ليخوشبوونى خوى له گه ئى ده جو ئيت ته وه .

هه ر كه س قسه بليت به خوا و ته و به بكات و ته و به كه شى ئاشكرا بكات پيش نه ودى بگير ئيت ئه و كات ته و به كه دى قبوول ده كر ئيت له به ر نه ودى راستگويى ئى به ديد ه كر ئى ، حوكمى ئه و كه سه وه ك حوكمى ئه و ببيا و ه رانه و ايه كه به ويستى خو يان مو سلمان ده بن با پيش مو سلمان بوونيان قسه يان وتبى به خواى گه و ره .

قسه و تن به خواى گه و ره ش دوو جوړه :

يه كه م : قسه و تنى راسته و خو :

وهك نه فرين ئيكر دن و خراپه ناو بردن و گالته پيكر دن و به كه م دانانى ، ئه مه هه موونه و حوكمانه دى پيشو و ديگر ئيت ته وه ، لاي زانايانيش به گشتى ئه مه واتا و مه به ستى قسه و تنه به خواى گه و ره .

دوووم : قسه‌وتنی ناراسته‌و‌خو :

وهك قسه‌وتن به‌وانه‌ی خ‌وای گه‌وره هه‌ئسوكه‌وت و جوو‌ئه‌یان به‌رئوه‌ ده‌بات بی‌ ئه‌وه‌ی مرؤف‌ ه‌یج ئیختیار و بژارده‌یه‌کی هه‌ب‌یت تیایدا وهك قسه‌وتن به‌ زمانه‌و کات و سات و چرکه‌و مانگ و سال‌و هه‌ساره‌و جوو‌ئه‌ی هه‌ساره‌، ئه‌مه‌یان حوکه‌م‌کانی پ‌ی‌ش‌و‌وی په‌یوه‌ست به‌ قسه‌وتن به‌ خ‌وای گه‌وره‌ نایگرئته‌وه‌و کوشتن و حوکه‌م ه‌اوش‌یوه‌کانی نایگرئته‌وه‌، مه‌گه‌ر ئه‌وه‌ی قسه‌که‌ی واب‌یت خ‌وای گه‌وره‌شی پ‌یوه‌ باس ب‌کات .

له هه‌ردوو سه‌ح‌یح‌ی بوخاری و موس‌ل‌ی‌م‌دا ئه‌ ئه‌بوو ه‌وره‌ب‌یره‌وه ه‌اتووه ده‌ئ‌یت پ‌یغه‌مه‌ر(ﷺ) فه‌رم‌و‌ی: «قال الله یؤذینی ابن آدم، یسب الدهر وأنا الدهر بی‌دی الأمر أ‌قلب اللیل والنهار»^{۱۳} (خ‌وا ده‌فه‌رم‌و‌یت ئاده‌م‌یزاد ئازارم ده‌دات‌قسه‌ ده‌ئ‌یت به‌ زمانه‌ و من‌یش زه‌مانه‌م، کاروبار به‌ ده‌ستی منه‌ و شه‌و و ر‌وژ هه‌ ئده‌گ‌ی‌ر‌مه‌وه‌).

له گ‌ی‌ر‌انه‌وه‌یه‌کی تر‌دا ه‌اتووه: «یؤذینی ابن آدم یقول یا خ‌یبة الدهر فلا یقولن أحدکم یا خ‌یبة الدهر، ف‌انی أنا الدهر أ‌قلب لیله ونهاره ف‌إذا شمت قبضت‌هما»^{۱۴} (ئاده‌م‌یزاد ئازارم ده‌دات ده‌ئ‌یت دنیای بی‌ وه‌فا، ده‌ی با که‌ستان نه‌ئ‌یت دنیای بی‌ وه‌فا چونکه‌ من زه‌مانه‌م و شه‌و و ر‌وژی هه‌ ئده‌گ‌ی‌ر‌مه‌وه‌، ئه‌گه‌ر به‌وه‌یت ده‌یانگ‌رم‌ه‌وه‌).

هه‌ساره‌کان‌یش وهك خ‌ور و مانگن و شو‌ینه‌وار‌یان وهك شه‌وو ر‌وژ و زمانه‌ وایه‌ و ری‌ ده‌برن نه‌ك بژارده‌و موخه‌ب‌یه‌ر بن، له‌ ویستی خ‌وای ت‌اک و ته‌نها ده‌رن‌اچن، ه‌یج ویست و بژارده‌یه‌کیان نیه‌، فه‌رم‌انیکی که‌وئ‌ییان له‌سه‌ره‌و ناتوانن ل‌یی‌ ده‌رچن، ب‌ؤیه‌ قسه‌وتن پ‌ی‌یان سن‌وره‌ز‌ن‌یه‌ له‌ ناست به‌رئوه‌به‌رو در‌وست‌که‌ریان‌دا که‌ خ‌وای گه‌وره‌یه‌و ره‌خنه‌گرتن و نار‌ه‌زاییه‌ له‌ دانایی خ‌وا و ویستی له‌وانه‌دا، هه‌ر ب‌ؤیه‌ خ‌وای گه‌وره‌ قسه‌وتن به‌ زمانه‌ی دان‌اوه‌ به‌ قسه‌وتن به‌ خ‌وا له‌ری‌ ل‌زومه‌وه‌.

^{۱۳} - البخاري (۴۸۲۶ و ۷۴۹۱)، مسلم (۲۲۴۶) .

^{۱۴} - مسلم (۲۲۴۶) .

خوای گهوره قسهوتن به مروقی دانه ناوه به وینهی قسهوتن به خوئی، چونکه مروقی بزاردوه
 نیختیاری ههیه و ویستیکی ههیه که خوا بیی به خشیوه، خوا ددهرمویتی: ﴿وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ
 يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ [التکویر ۲۹].

به لام ههسارهو نهتسیرهکان وهک خوړو مانگا نهوه خوای گهوره نه باره یانهوه ددهرمویتی: ﴿
 لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ﴾ [یس
 ۴۰].

نه رکی سه رشا نما نه خوای گهوره بهرز و گهوره رابگرین، لهو شیوازان ههش بریتین له:

بهرزراگرتنی کارو فهرمان و ریگریهکانی و وهستان له ناستیانداو به جیگه یاندنیان و
 تاونه دانه مهیدانیکی که مروقی ههچ زانستیکی نیه له باره یه وه.

یادکردنی خوا و نزاو پارانه وه بیی و بهستنه وهی رووداوهکانی بوون ته نهها به خودای
 گهوره وه، چونکه بهس خوایه به دیهینه ری بوون و به ریوه به ری و ههچ هاوه نیکی نیه، خوا
 ددهرمویتی: ﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ
 مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾ [الزمر ۶۷].

بهه جوړه به کورتی نهه په یامه مان کوئیای هات، ته نهها خوای تاک و ته نهها پاپشت و
 راستی به خشه، ههچ هاوه نیکی نیه و داوای نیاز پایکی و ری چاکی لی ده که ین.

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد و آله وصحبه و من تبعهم باحسان الی یوم الدین